

3.5 Veiledning til § 8

§ 8. Rutiner for smittevern

Dyreholdere i næringsretta dyrehold skal ha rutiner som sikrer godt smittevern.

Rutinene skal beskrives i en skriftlig smittevernplan. Den skal inneholde en plantegning over dyre- og persontrafikken, være tilpassa hvert enkelt dyrehold og omfatte hele driftsopplegget. Smittevernplanen skal blant annet beskrive hvordan

- a) dyr tas inn og ut av dyreholdet, inkludert til og fra beite
- b) god dyrehelse sikres ved livdyrkjøp, inkludert mulighet for å oppstalle dyra separat
- c) melk og egg leveres
- d) mulig smitte fra egen og innleid arbeidskraft hindres
- e) persontrafikken inn og ut av dyreholdet foregår, med særlige krav til veterinærer og andre som er tilknytt eller i mulig kontakt med andre dyrehold
- f) kadaver, gjødsel og avfall håndteres og hentes
- g) fôrhygiene, vanningsanlegg, strø, redskap og utstyr sikres
- h) desinfeksjonsmiddel er tilgjengelig
- i) risikoen for å spre smitte ved krysstrafikk mellom dyr, mennesker og kjøretøy i nærheten av tilholdsrom for dyr kan reduseres.

Dyreholdere skal sikre at alle som arbeider i dyreholdet, kjenner og følger smittevernplanen. Den skal oppdateres årlig og legges fram når Mattilsynet ber om det.

3.5.1 Du må ha rutiner for å hindre smitte

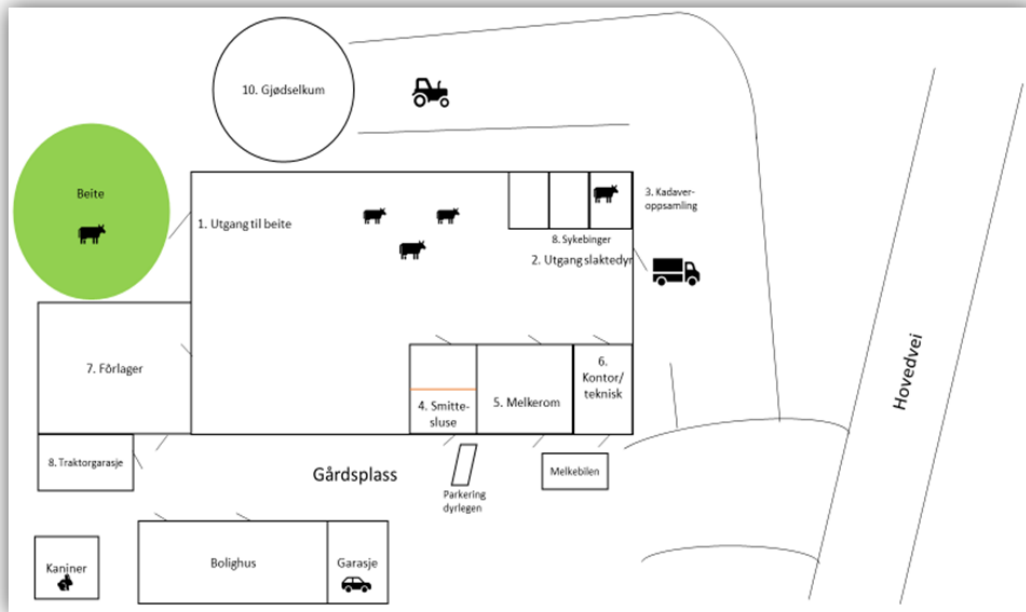
Det er de daglige rutinene dine som avgjør om det er godt smittevern på gården din. Tenk for eksempel på alle gårdene veterinæren har vært innom før hun kom til deg. Hva gjør du for å hindre at hun tar med seg smitte inn til dyra dine? Eller fra dine dyr til andres dyr? Hvilken inngang bruker hun? Hvor vasker hun hender og utstyr? Har du egne overtrekksklær til besøkende? Du må tenke gjennom hvor det er fare for at smitte kan komme inn i eller ut av dyreholdet ditt, og planlegge tiltak for å tette disse «hullene».

Rutinene skal beskrives i en egen smittevernplan for ditt dyrehold. Smittevernplanen skal gjelde for alle deler av driften. Både de som arbeider i dyreholdet og besøkende må følge smittevernplanen.

3.5.2 Hva skal en smittevernplan inneholde?

Du må gjerne ta utgangspunkt i en mal, men det er viktig at planen tilpasses akkurat din drift. Bruk dine kunnskaper om dyrehelse og ditt dyrehold i arbeidet med å utarbeide planen. Søk gjerne råd hos din veterinær! Alle som arbeider i dyreholdet ditt, skal kjenne til og følge smittevernplanen. Planen skal vises frem til Mattilsynet dersom vi ber om det når vi er på tilsyn.

Du må lage en plantegning som viser all dyre- og persontrafikk på gården. Et eksempel på en plantegning finner du her:

Bilde 15 Eksempel på enkel plantegning av et storfe fjøs med beitet og gårdsplassen rundt.

Smittevernplanen skal beskrive hvilke konkrete tiltak du gjør for å hindre smitte inn i og ut av dyreholdet ditt. I paragrafen er det ramset opp en rekke punkter (punkt a til og med i) som skal være med i planen. Det er ikke sikkert alle punktene er aktuelle for din gård. Samtidig kan det være spesielle forhold ved din gård som det er viktig å ta med, selv om det ikke er nevnt spesielt i paragrafen.

Ovenfor ser du eksempel på en plantegning. Her er noen eksempler på hva du bør tenke gjennom når du skal lage smittevernplan for denne gården. Du må gjøre de samme vurderingene når du skal lage smittevernplan for din egen gård, når for eksempel:

- **Dyr skal inn fra beite:** Hvordan skal dyr tas inn i dyreholdet når de har vært på beite? Hvilken dør skal de inn gjennom? Er det noe som skal legges til rette før dyra tas inn, f. eks. grunder som skal stenges, dører som skal åpnes? Er det andre tiltak du må gjøre etter at du har tatt dyra inn i dyrerommet? Husk å ikke ta dyr som ikke er dine (f. eks. sauer til andre i sankelaget), inn i dyrerommet ditt!
- **Nye dyr skal inn i besetningen (innkjøp av livdyr):** Hvilke rutiner har du? Beskriv rutinene i smittevernplanen. Har du fast avtale med leverandør, og krever du dokumentasjon på helsestatus i opprinnelsesbesetning? Har du mulighet for å oppstalle livdyr separat? Hvor skal eventuelt nye dyr stå? Hvor lenge skal de stå for seg selv? Når fôrer du disse dyra – før eller etter andre dyr i besetningen din? Det vil være fornuftig å fôre dyr som nylig er tatt inn i besetningen til slutt for å unngå smitte til de andre dyra i besetningen din.
- **Dyr dør:** Hvilke rutiner har du? Hvordan får du døde dyr ut av dyrerommet? Hvor oppbevarer du kadaver til de blir hentet? Du må sikre at kadaver fra din besetning ikke utgjør en smittefare for verken dine eller andres dyr. Ville dyr må heller ikke

komme i kontakt med døde dyr fra din besetning. Alle kadaver må dekkes godt til for å hindre skadedyr fra å komme til. Velg materialer som begrenser forråtnelse. Kadaveret må oppbevares slik at aktuelle prøver kan bli tatt. Se også veiledning til § 18 om varslingsplikt. Eksempel på tekst i smittevernplanen: «*Døde dyr tas ut av utgang nr. 2. Kadaver legges på plass merket nr. 3 og tildekkes.*»

3.5.3 Åpen gård og «Inn på tunet»-aktiviteter

Det å drive «inn-på-tunet»-aktiviteter vil alltid innebære en økt risiko for smitte inn i dyreholdet ditt, og fra dine dyr til besøkende. Dette må du ta høyde for når du skriver smittevernplanen. Har du behov for ekstra tiltak i smitteslusa? Hvilke ekstra hensyn må du ta i forbindelse med salg og annen flytting av dyr?

Hvis du arrangerer åpen gård må du også tenke gjennom hvordan du i størst mulig grad kan hindre smitteoverføring. Les mer om åpen gård under veiledningen til § 10.

Husk at du ikke har samme kontroll på helsestatus til besøkende som du har på deg selv, familien din eller dine ansatte. Dette må du tenke på når du skriver smittevernplan.

3.5.4 Smittevernplanen må revideres hvert år

Rutinene må oppdateres når det er behov for det. Kanskje må de endres hvis du for eksempel begynner med en ny dyreart eller bygger en ny driftsbygning. Smittevernplanen skal oppdateres årlig, slik at den alltid stemmer med rutinene på gården. Det er viktig at ansatte og besøkende på gården får informasjon om nye rutiner. Mattilsynet skal få se smittevernplanen dersom vi ber om det ute på tilsyn.

3.5.5 Smittevern i andre typer dyrehold

Det er ikke krav om at dyreansamlinger, dyreparker, sirkus og besøksgårder skal ha en smittevernplan. Godt smittevern er likevel viktig. For mer informasjon om smittevern på dyreansamling, se veiledning til § 10.

En smittevernplan kan være nyttig i arbeidet med å hindre smitte til egne dyr og til besøkende i dyreholdet, også i dyreparker og sirkus, og ikke minst på besøksgårder, der de besøkende har tettere kontakt med dyra på gården.

Bilde 16 Smittevernplanen skal omfatte alle deler av driften. Sjekker du opprinnelse og kvalitet på innkjøpt fôr?